

ZOEKTOCHT TIENEN NR. 5

Zoektocht in TIENEN

Enkele woordjes vooraf:

- + De wandelzoektocht loopt **van 1 juli tot 30 juli 2024**.
- + Doe de zoektocht met enkelen samen, dat is veel prettiger.
- + Als je goed rondkijkt, vind je zonder veel moeilijkheden de juiste oplossing.
- + Als je bovendien de tekstuitleg goed leest, vind je daarin ook enkele antwoorden op latere vragen.
- + De zoektocht bestaat uit 2 delen: een reeks vragen die je kunt oplossen volgens het verloop van de wandeling. Daarnaast heb je ook fotovragen, waarvan de nummering kriskras dooreen staat. Goed rondkijken is dus zeer belangrijk.
- + Wat je nodig hebt: een verrekijker kan van pas komen.

Ingevulde formulieren:

- + Breng je antwoordformulier **vóór 1 augustus 10.00 uur** binnen bij:
Marina Gelaude, Seringenhof 11, 3300 Tienen
(op papier binnen brengen, niet per mail).
- + De uitslag wordt bekend gemaakt op zondag 15 september 2024.
- + Voor vragen kan je terecht bij marina.gelaude@skynet.be (016/81.76.96)

Parcours: Grote Markt – Gilainstraat – Waaibergstraat – Veldbornstraat – Liefdestraat – Oorlogsvrijwilligersstraat – Donystraat – Kapelstraat – Kapucijnenplein – Beauduinstraat – Kleine Bergstraat – Veemarkt – Wolmarkt – Peperstraat – Grote Markt.

**We wensen je een prettige zoektocht.
Vergeet de fotovragen niet !**

DEEL 1: VRAGENREEKS

BELANGRIJK: een opdracht voor het hele parcours!

BIJZONDERE VRAAG 1 Hoeveel maal kom je het huisnummer 20 tegen op het hele parcours dat je moet bewandelen?

We vertrekken aan de Schapenmarkt, het deel van de Grote Markt waar de fontein staat.

Tot de 19de eeuw sprak men van 'Varkensmarkt'. De benaming 'Schapenmarkt' verwijst naar het 'Schapenbrugje' dat over de Mene liep.

Aan dit pleintje staat het nieuwe deel van het stadhuis. In de Middeleeuwen stond hier de lakenhalle.

VRAAG 2 Hoeveel sproeiers telt de gelijkgrondse fontein?

Wandel de Grote Markt rond en kijk goed uit je ogen voor de volgende vragen.

Onze Grote Markt is pas sinds de 17de eeuw het centrale plein van onze stad. Tevoren lag het centrum op de Veemarkt.

De Grote Markt wordt omgeven door een aantal cafés. Bekijk de namen eens goed, dan vind je zeker het antwoord op volgende vragen.

- VRAAG 3** Welke viervoeter heeft zijn naam gegeven aan een café op de Grote Markt?
- VRAAG 4** Naar welke soldaat met berenmuts is één van de cafés genoemd?
- VRAAG 5** Waar kun je 'anoniem' iets gaan drinken?
- VRAAG 6** Welke taverne verwijst naar de legendarische bierkoning? Zijn naam zou een verbastering zijn van 'Jan primus' (hertog Jan I van Brabant – 13de E.).

Voor de cafés en huizen aan de westkant van de Grote Markt heeft men een aantal bomen geplant.

VRAAG 7 Welke soort bomen staan hier? Geef 2 namen.

Het grote huis met poortingang, op de Noordzijde van de Grote Markt, was ooit de herberg 'De Tinnen Schotel'. Ze kreeg heel wat roemrijke figuren over de vloer: familie Mozart (1763), Albrecht Van Saksen-Tesschen en Maria-Christina van Oostenrijk (1795), Napoleon (1803 en 1804), de prins van Oranje (1814 en 1815), Wellington en Blücher (1815), Willem I (1817).

In 1830 werd de voorgevel verbouwd door architect Philippe Robiets. In 1894 werd Victor Beauduin eigenaar. Hij was doctor in de rechten, directeur van de Suikerfabriek en burgemeester van 1892 tot aan zijn dood in 1904.

VRAAG 8 In welke stijl werd de gevel herbouwd: Lodewijk XIV, XV of XVI?

Loop maar even onder de poort door en wandel het pleintje op.

Links van je heb je de Muziekacademie en recht voor je de Stedelijke Bibliotheek. Aan je rechter kant zie je een bronzen beeldje van een slanke jongen. Het is Pikke Stijkès, een volksfiguur die voorkomt in een boek, geschreven in het Tiens.

VRAAG 9 Wie was de auteur van dit boek?

Wandel verder tot het volgende pleintje, het Torekesplein, genoemd naar 'Het Toreke', het Stedelijk Museum waar Romeinse vondsten van de opgravingen in Tienen zijn ondergebracht.

VRAAG 10 Het Toreke werd niet gebouwd als museum, maar wel voor een andere functie, die nog duidelijk te zien is. Welke?

Tegenover het museum, kant Grote Markt, zie je de achtergevel van het Vrederecht.

Het gebouw heeft pas sinds vorig jaar terug zijn functie als vrederecht gekregen. Tot dan was hier het 'Suikermuseum' ondergebracht. Jammer genoeg moet Tienen het nu zonder Suikermuseum stellen, al blijft Tienen haar naam 'Suikerstad' behouden.

Wandel onder het gebouw door tot op de Grote Markt. Bekijk nu de voorgevel eens goed.

VRAAG 11 In welk jaar werd dit gebouw opgetrokken?

VRAAG 12 Hoeveel steigergaten tel je in de gevel van dit gebouw?

Wandel nu in de richting van de 'Kerktuin'.

Voor de kerktuin staat een stoere krijger, klaar voor het verdedigen van onze vrijheid. Het beeld is ontworpen door Jef Lambeaux, de bekende Antwerpse beeldhouwer die onder meer de Brabofontein van Antwerpen ontwierp. In Tienen sprak men decennialang van 'Groene Jef', tot men het beeld behandelde met een beschermende laag die het beeld een bruine tint gaf. Gelukkig heeft hij sinds kort zijn groen tintje herwonnen!

VRAAG 13 In welk materiaal is dit beeld gegoten?

VRAAG 14 Naar aanleiding van welke herdenking werd het beeld opgericht?

Ga even een kijkje nemen in de 'kerktuin'.

In de tuin liggen grote blokken steen die in Tienen onder de grond uitgehaald zijn. De steen werd in vele oude gebouwen gebruikt, zoals in de Sint-Germanuskerk en ook in Het Toreke.

VRAAG 15 Wat is de naam van deze steen?

Wandel tot aan het 'Grotteke', gelegen tegen de Onze-Lieve-Vrouw-ten-Poelkerk aan. We gaan geen vragen stellen over het Grotteke, want dat kwam al in onze eerste zoektocht aan bod. We richten ons even tot de 3 elegante bronzen dames die aan het Grotteke staan.

VRAAG 16 De jongedames symboliseren: hoop, verlangen en volharding.
Aan welke houding kun je 'Volharding' herkennen?

Wandel de tuin terug naar buiten en ga links, richting Gilainstraat.

Op de plaats waar nu de 'KBC' en 'Residentie Handboog' staan, vestigde Jacques Joseph Gilain zich in 1805 en bracht er een wolspinnerij onder. Twintig jaar later schakelde hij over op het vervaardigen van stoommachines, eerst voor de textielsector, later voor andere sectoren. De fabriek evolueerde naar productie van stoommachines, locomotieven, stoomketels, compressoren, vaste machines, hefkranen, ... Hun activiteiten liepen tot in 1964.

VRAAG 17 Was Jacques Joseph Gilain een geboren Tienenaar?

De sluitsteen op deze foto vind je in een huisgevel in de Gilainstraat.

VRAAG 18 Hoeveel dergelijke sluitstenen tel je in deze gevel?

VRAAG 19 Wat is de slogan van CM?

VRAAG 20 Op welk huisnummer bevindt zich Residentie Splendid?

*Sla op de kruising van de straat rechts af, en wandel de Waaibergstraat op.
Kijk bij het naar boven wandelen goed langs beide kanten van de straat.*

VRAAG 21 Welke artsen hebben hun praktijk in deze straat?

Bijna de hele rechterkant van de Waaiberg wordt ingenomen door het scholencomplex dat thans de VIA wordt genoemd, maar begonnen is als Katholieke Normaalschool. De school werd gesticht in 1924 en de bouw ervan vond plaats van 1926 tot 1928, dit onder leiding van architect Albert Geens. Verder werd er in 1926 reeds een lagere school toegevoegd en wat later een internaat. Vanaf 1929 kwam er ook een tuinbouwschool bij.

Kijk eens even rond op de eerste speelplaats de je passeert.

- VRAAG 22** Welke heilige kijkt vanuit een toegangsdeur uit over de speelplaats van de Lagere School?
- VRAAG 23** Wat was de oorspronkelijke naam van deze Normaalschool?
- VRAAG 24** De gevelpartij is mooi symmetrisch opgebouwd. Toch zijn de twee uitspringende kanten niet identiek. Wat verschilt er?

Tegenover de slager Verbiest heb je de plaats waar in de 13de eeuw 'Het hof van Waaiberg stond'. Tot dat hof behoorde de 'Magdalenakapel'. Het oudste deel van deze kapel is nog te zien langs de straatkant. Als de schoolpoort toevallig open is, kun je ook even de zuidkant gaan bekijken

- VRAAG 25** Welke steen werd in de 13de eeuw gebruikt voor de opbouw van de kapel?
- VRAAG 26** Volgens welke bouwstijl zijn de ramen in dit oude deel opgetrokken?
- VRAAG 27** Hoeveel draagstenen tel je onder de Gobertange lijst (straatkant)?

Als je verder naar boven wandelt, zie je aan je rechterkant de schoolgebouwen van de VIA, op de plaats waar eertijds de landbouwschool gevestigd was. Wat verder zie je nog enkele oude gebouwen ervan.

- VRAAG 28** Hoe noemt men de witte kalkzandsteen die in de oude gevel en de raamomkadering is verwerkt?

Wandel tot op de hoek van de straat en sla dan rechts af.

Kijk nog even naar de overkant: hier staat het schoolgebouw van wat eens onze Provinciale Normaalschool (PNT) was. De school bestond in Tienen reeds in 1911 en was ondergebracht in lokalen van het weeshuis. In 1924 konden de studenten hun intrek nemen in het gebouw, door architect Metdepenninghen ontworpen in een mengeling van Vlaamse Renaissance en Eclectisme.

- VRAAG 29** Hoeveel trappen telt de trapgevel van de dwarsgevel van de school?

Wandel de Veldbornstraat eventjes naar beneden tot het kloostergebouw rechts: het vroegere Annunciatenklooster.

Mei 1628 begon men met de bouw van het Annunciatenklooster te Tienen. Op de hoek van de Waaiberg en de Veldbornstraat stond de 'Sint-Jacobskapel'. Het kapittel van Sint-Germanus schonk in 1627 de kapel en de bijhorende gronden aan de zusters die, dank zij de steun van weldoeners, aanpalende percelen konden verwerven om het kloosterpand te bouwen. Reeds in 1629 konden 8 zusters er hun intrek nemen. In 1635 hadden ze veel te verduren van zware plunderingen en mishandelingen tijdens de 'Tiense Furie', maar nadien herstelden ze zich weer. De zusters bleven tot de Franse Tijd in dit klooster.

- VRAAG 30** Hoeveel dakkapellen telt het hoofdgebouw aan de zuidkant (= kant bergafwaarts)?

Wandel de berg naar beneden en sla de eerste straat links in: Ark van Noëstraat. Ga tot aan het gebouw uit het begin van de 17de eeuw en geef je ogen de kost.

VRAAG 31 Waaraan dankt de straat haar naam?

Ga op je stappen terug en wandel verder de straat af.

Aan je linkerkant staan de gebouwen van de Alexianen of Cellebroeders als getuigen van 8 eeuwen verzorging van zieken. In Tienen begonnen als lekenorde sinds de 13de of 14de eeuw, werden ze in 1458 door paus Pius II erkend als religieuze orde. Ze ontfermden zich over zieken, vooral pestlijders, en regelden hun begrafenis. Stilaan namen ze ook de zorg voor geesteszieken op zich. In de 16de en 17de eeuw hadden ze af te rekenen met plunderingen en brandstichting. In de 18de eeuw werd hun klooster herbouwd en ontwierp stadsarchitect Philip Robbiets hun kapel in Lodewijk XVI-stijl.

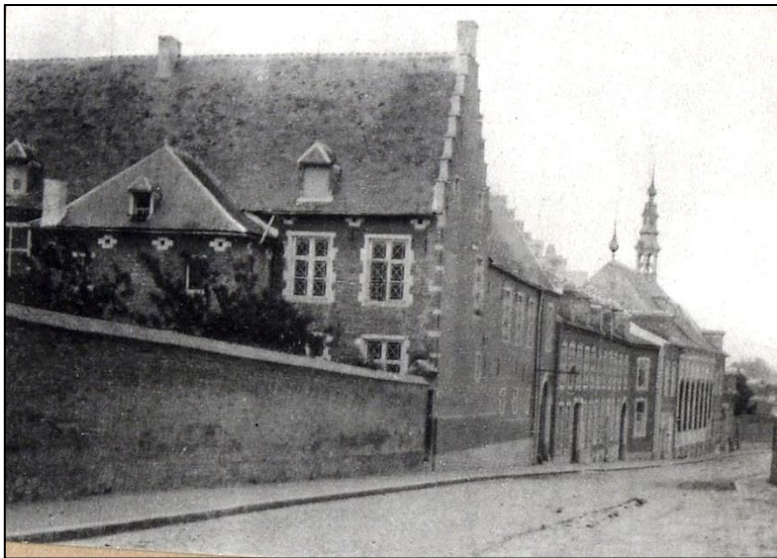

Foto: rond 1900 – uitzicht vóór de brand van 1930 (Hagelands Historisch documentatie-centrum).

In 1930 legde een enorme brand het klooster in as. De heropbouw werd in 1932 voltooid volgens de plannen van Geens en Piron. De kapel bleef gelukkig grotendeels gespaard en is dus nog origineel 18de-eeuws.

VRAAG 32 In welk jaar werd de kapel gebouwd?

VRAAG 33 Hoeveel ramen telt de beuk van de kapel langs de straatkant?

VRAAG 34 Welke heilige staat boven de toegangspoort tot het klooster?

Aan de splitsing sla je de Liefdesstraat in.

Op de hoek van Veldbornstraat en Liefdestraat staat een straatkapelletje.

VRAAG 35 Welke heilige staat hier in dit kapelletje?

Wandel de Liefdestraat door tot aan de ingang van de Psychiatrische Kliniek.

‘Alexianen Zorggroep Tienen’ is een middelgroot ziekenhuis dat over 5 behandelafdelingen beschikt: algemene psychiatrie, verslavingszorg, ouderenpsychiatrie, jeugdpsychiatrie en eetstoornissen.

VRAAG 36 Hoeveel vogels vliegen over de fontein die voor de ingang van de kliniek staat?

Wandel de straat door tot je aan de Oorlogsvrijwilligersstraat komt. Kijk goed rond!

VRAAG 37 Waar heeft de koning hier zijn tuin?

Stap door tot je de Donystraat bereikt. Sla rechts af en wandel een stukje naar beneden tot je aan huis nr. 42 komt.

VRAAG 38 Tussen de ramen van de 1ste en 2de verdieping staan 4 afbeeldingen in witte steen. Wat stellen ze voor?

Bekijk ook aandachtig het gebouw naast de doorgang met opschrift 'Rode Poort'. Je staat voor wat eens de 'Brasserie Continentale' was van Adrien Dony. In de volksmond stond de brouwerij bekend als de Rode Poort. De brouwerij produceerde dubbele Dony-bruine. Adrien Dony was bij de Cavallerie majoor geweest. Blijvende banden met het leger garandeerden een goede afzet aan de kantines van de legergarnizoenen. Van 1910 tot 1921 was hij burgemeester van Tienen. In 1937 besloot de gemeenteraad de straat die voordien Beenhouwersstraat, maar ook vaak Rode Poortstraat werd genoemd, voortaan de Donystraat te noemen.

VRAAG 39 Wanneer werd de brouwerij omgebouwd tot appartementen en woningen?

VRAAG 40 Hoeveel appartementen bevat dit gebouw?

Kijk ondertussen goed rond, want je zult het nodig hebben om volgende vraag goed te kunnen beantwoorden.

Wie een beetje thuis is in de wereld van de poëzie, kent voorzeker onze stadsgenote en dichteres Julia Tulkens (1902-1995). Ze is geboren en gestorven in Tienen, maar ze heeft ook in Landen gewoond, waar ze werkte, en in Wommersom (in 'Huize Wissenbos'). In Tienen heeft ze op drie plaatsen in de Donystraat gewoond: op het nr. 15 (1945-1948), op nr. 4 (1962-1967) en nr. 53 (1968-1971).

VRAAG 41 Duid aan wat soort woning elk van de drie is: huis of appartement.

Wandel tot bij huis nummer 26-28.

Dit was het woonhuis van Adrien Dony. Het is een mooi herenhuis met de nodige uitstraling. Dat zie je onder andere aan de kroonlijst van het huis.

VRAAG 42 a) Door welke dieren wordt de kroonlijst gedragen?
b) Hoeveel van deze dieren zijn er?

Wandel de straat verder naar beneden tot je aan het grote nieuwbouwproject van 'Matexi projects nv' komt.

Hier stond in de 20ste eeuw het Charles De Jaegher-instituut, school voor beroepsopleiding van meisjes. Charles De Jaegher was doctor in de geneeskunde. In 1906 werd hij verkozen tot gemeenteraadslid van Tienen, in 1920-1921 was hij schepen en van 1921 tot aan zijn dood in 1945 (behalve de oorlogsjaren 1943-1944) was hij burgemeester.

VRAAG 43 Hoe werd het Charles De Jaegher-instituut in de volksmond genoemd?

*Wandel verder de straat uit en sla links af, de Kapelstraat in.
Loop door tot op het Kapucijnenplein.*

Je staat hier nu op het Kapucijnenplein, genoemd naar de paters Kapucijnen die zich hier in 1669 vestigden. Ze bleven tot 1795, toen hun orde werd opgeheven door het Frans bewind. In de 19de eeuw werd op deze plaats het nieuwe Weeshuis gebouwd, een ontwerp van stadsarchitect Drossaert (bouwde ook het stadhuis, het Vredegerecht en het Toreke).

VRAAG 44 Door welke soort kapitelen worden de zuilen van het Weeshuis bekroond?

In 1994 werd het voormalig weeshuis door de firma Vandekerckhove, met steun van Domus Flandria, herbouwd tot sociale woonwijk 'Kapucijnenhof'.

Wandel gerust door de open poort, zo kun je een kijkje nemen in de ruime hal.

VRAAG 45 Op de gedenkplaat van de eerstesteenlegging van de renovatie staan een aantal namen van politici. Welke politici maken nog deel uit van het huidige stadsbestuur?

Ga terug naar het plein en neem de straat rechts, de Beauduinstraat, richting Veemarkt. Vroeger sprak men van de 'Langestraat'.

In de 12de eeuw moest je hier de 'Langestraatpoort' passeren om de stad binnen te komen! Dit was één van de poorten van de eerste ommuring van de stad.

VRAAG 46 Wie was Victor Beauduin, naar wie de straat nu vernoemd is?

Neem het eerste straatje links, de Kleine Bergstraat ... een stevige klim naar boven!

VRAAG 47 Op welk huisnummer is hier een koffiebranderij gevestigd?

*Als je bovenaan de straat komt, sla je rechts af. Je komt nu op de Veemarkt.
Wandel tot op de hoek. Sla even het hoekje om.*

In de 14de eeuw stond hier het 'Hooghuys'. Het huidige gebouw stamt uit de 17de eeuw, met aanpassingen in het derde kwart van de 18de eeuw.

VRAAG 48 Je ziet in het dak een venster met dubbel luik en luifel. Waartoe diende zo'n venster?

Je hoeft niet echt de hele Veemarkt rond te wandelen. Dat is al gebeurd tijdens onze eerste zoektocht. Steek gewoon de straat over.

Veemarkt nr. 26 is een versmelting van 2 panden: het huis 'Onze Lieve Vrouw' en het huis 'De Klok'. In 1902 was hier een grote winkel gevestigd: 'Le Grand Bazar'.

VRAAG 49 Van 1962 tot 1986 was hier een winkel van herenkleding gevestigd. Die verhuisde naar een andere plaats op de Veemarkt. Over welke gerenommeerde zaak hebben we het?

VRAAG 50 Bart Debbaut, de huidige eigenaar van deze zaak, is zeer muzikaal, maar schrijft ook romans. Een van die romans speelt zich in Tienen af. Wat is de titel van dit boek?

Wandel verder richting Wolmarkt.

VRAAG 51 Welk huis (geef huisnummer) herinnert aan de oude benaming van de Veemarkt?

We gaan nu de Wolmarkt verkennen.

In Tienen spreken we van de Van Ransthuizen, naar de familie Van Ranst die hier in de 17de eeuw woonde.

VRAAG 52 Als we van de Van Ransthuizen spreken, over welke huisnummers hebben we het dan?

VRAAG 53 Het oudste Van Ransthuis werd erg geteisterd tijdens de 'Tiense Furie' van 1635. Wanneer werd het heropgebouwd?

VRAAG 54 In 1698 koopt baron de la Viefville ende Steenvoorde huizen nrs. 19 en 21 aan. De mensen begonnen daarom de Wolmarkt een andere naam te geven. Welke?

Op de Wolmarkt waren er trappen naar het kerkhof (huizen nrs. 8, 10, 12). Ze waren 11 meter breed en liepen recht naar boven. Op de huidige nrs. 14 tot 28 stond een grote kerkhofmuur. Het kerkhof verdween door het decreet van Jozef II uit 1784.

Karel Verlat, zeepzieder en stadsontvanger, kocht de gronden van de huidige nrs. 14 tot 28 op om er huizen te bouwen. Toen hij de grond liet uitgraven tot ongeveer 3,5 meter van de kerktoren, raakte de stadsraad in paniek en vreesde dat de toren zou instorten. De werken werden stop gezet en er volgde een proces dat 2 jaren duurde. Karel won het proces en bouwde in een jaar tijd de halve Wolmarkt vol.

VRAAG 55 Als triomf liet hij op een van de huizen een opschrift aanbrengen (weliswaar in het Latijn). Welk is dat opschrift?

Wandel verder de Wolmarkt naar beneden en wandel de Peperstraat in, richting ons vertrekpunt. Kijk zeker goed rond!

In de 12de eeuw moest je ook hier een poort door: de 'Lombardenpoort' (ter hoogte van nr. 9).

VRAAG 56 Voordat we op de Schapenmarkt terug komen, moeten we eerst nog een ondergronds riviertje over: hoe luidt de naam?

Moe van de hele tocht? Weet dat je heel wat over Tienen hebt opgestoken tijdens deze wandeling. Hopelijk was het dit waard!
Rust dan nu maar wat uit bij een geurige koffie, een lekker glaasje wijn of een frisse pint!
Gezondheid!

OP BLZ. 5 + 6 VOLGT DE FOTOZOEKTOCHT

DEEL 2: FOTOZOEKTOCHT

Waar heb je de gefotografeerde voorwerpen onderweg gezien? Noteer op het antwoordblad de straatnaam en het huisnummer of geef een beschrijving van de plaats.

Foto 1

Foto 2

Foto 3

Foto 4

Foto 5

Foto 6

Foto 7

Foto 8

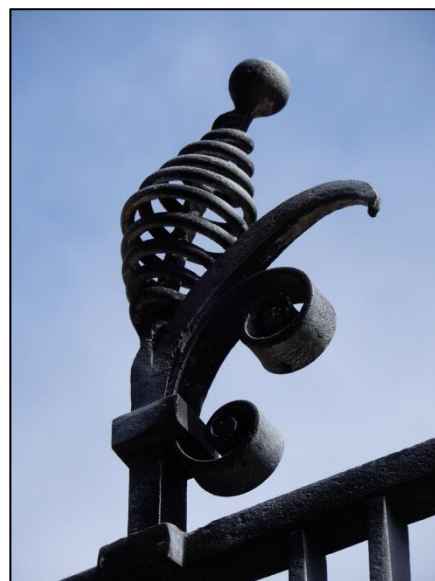

Foto 9

Foto 10